DISSERTATIO LITHOLOGICA Variis Obſervationibus & Figuris ILLUSTRATA;

AUCTORE
JOANNE GROENEVELT,
Tranſiſalano Daventrienſi, M. D.
E Coll. Med. Lond.

LONDINI,
Typis Joannis Bringhurſt Typographi et Biblio-polæ ad inſigne Libri & Trium Merularum in Mercatorio vulgo dicto Leaden-hall, 1684.

MVSEVM
BRITAN
NICVM

CLARISSIMIS

DOCTISSIMISQUE VIRIS

D. D. PRESIDI & SOCIIS

COLLEGII REGALIS

MEDICORUM LONDINENSIUM

TENUEM HANC OPELLAM
IN SUÆ OBSERVANTIÆ

PERPETUUM TESTIMONIUM
HUMILLIME SIMULAC
EX ANIMO

DAT, DICAT, DEDICATQUE

J. G.

Diu multumque cogitanti mihi, Viri Celeberrimi, quos Diatribæ hujus ad-

vocarem patronos, occurrebat mihi, nullos magis mereri, nullis magis deberi, quam vobis, qui honoratiſſimæ non modo Scientiæ, ſed & practicæ Medicinæ dediſtis operam, ideoque ut expertiſſimi eſtis Judices, ita candidiſſimi eritis hujus operis Patroni; ſcientiæ enim ſive ſpeculativæ ſive practicæ ſint, nullum habent inimicum præter ignorantem.

Sub veſtris itaque auſpiciis confidens procedo, nullus enim dubito, quin Collegium hoc veſtrum, quod per multos retro abhinc annos non modo orbi Britannico, ſed & Europæo plurimum profuit,

&

& ſurculos etiamſi extraneos recepit & inſeruit (nullus inquam dubito) quin adeo fovebit, ut altius radices agere videantur.

Quorſum hæc omnia, niſi (ut non ſolum nobis nati ſumus) ut ita Vos huic Reipublicæ Anglicanæ inſerviatis, atq; etiam univerſi terrarum orbis commodo.

Et ſpes & ratio ſtudiorum & cogitationum veſtrarum in ſalute miſerorum hominum ſita eſt. Bene quippe noſtis illud Poetæ eſſe veriſſimum,

Non eſt vivere ſed valere vita.

Ad vos itaq;, Viri magnifici,

fici, ea ſpe contendo, ut meum hunc fœtum, a peregrino prognatum, & coram vobis expoſitum, candido benevolentiæ Veſtræ favore ita benigne accipiatis, ut proſpere ſuccedat & parenti & fœtui. Lithologicus eſt, obſervationibus quibuſdam noſtris interſperſus.

Teſtes in vivis ſunt, quos paucis jam elapſis annis, a crudeliori illo, de quo agit Tyranno, veſicæ nempe calculo liberavi, quorum nominum Catalogum, numerum Septuagenarium excedentem, dedi Viro Ornatiſſimo Præſidi noſtro nuperrimo, T. C. hunc a me requirenti. Vos

Vos itaque oratos velim, ut noſtrum hoc Compendium veſtro favore & patrocinio dignemini in obſervantiæ noſtræ teſtimonium, ſimul & perpetuam Dignitatum veſtrarum Memoriam.

Ita votis (quod ajunt) multis precatur

Dominationibus veſtris

Devotiſſimus

J. G.

AD

AD LECTORES.

MIramini fortaſſe, me Medicum, Lithotomiam exercere, cum videtur Hippocrates repugnare in juramento ſuo, οὐ τεμέω δὲ οὐδὲ μὴν λιθιῶντας, nec calculo laborantes ſecabo.

Anno 1670. antequam Senatus Academicus Ultrajectenſis Doctorali gradu me adornaret, publicam, uti mos eſt in Academiis, de calculo veſicæ diſputationem habui, quæ

quæ fortuito incidebat in manus Chirurgi cujuſdam, nomine Henrici Velthuſii, (tunc temporis) Lithotomi Amſtelodamenſis, ubi tunc praxin Medicam exercebam, qui poſtquam mecum familiaritatem contraxiſſet, frequentem me accerſivit teſtem, cum ægrotos pro calculo exploraret; ad Empiricorum enim audaciam præveniendam, ſtatutum eſt in Hollandia, ne quis calculum ſecet, antequam Lithotomus in unius vel plurium medicorum præſentia ægrotum pro calculo exploraverit, & poſt datum Magiſtratui teſti-

teſtimonium conceditur Lithotomo libertas calculum execandi.

Quippe cum ego per annos aliquot cum Velthuſio communicaſſem, & plurimas operationes ab eo perfectas vidiſſem, ille tandem, ſuprema Dei voluntate, hectica febre oppreſſus (qua etiam fuit extinctus) me advocari curavit, ſuaq; mihi dono dedit inſtrumenta Lithotomica, enixe rogans, ut illa in illius memoriam & miſerorum commodum ſuſciperem.

Videram plurimos & a defuncto & ab aliis feliciſſime liberatos, hinc & ipſe, non

ſolum

ſolum inclinante, ſed & urgente natura, hanc operationem aggreſſus fui, quam per annos aliquot, (Deo adjuvante) felici ex noſtra parte ſucceſſu, exercui, Medicorum quorundam non infimæ notæ, hanc artem exercentium exempla imitando, Magnetis ſcilicet & Ammonii, duorum præſtantium Medicorum, Joannis Anthracini, & Mariani Barolitani, Guilielmi Fabritii Hildani, nec non Cornelii Celſi, expertiſſimi illius Medici Romani (cui in perficienda hac arte plurimum debeo) qui ipſe nunquam tam accurate de Lithotomia ſcripſiſſet,

ſiſſet, niſi eidem propriam manum adhibuiſſet, unde & forſan Lithotomum Medicum appellavit.

Et quis quæſo mortalium nobiliſſimam hanc operationem e manu Medici eriperet?

Ipſi Hippocrati neutiquam hoc in mente veniebat, vulgares ſolummodo excludebat Chirurgos, inſcios tunc temporis & temerarios homines, quibus ægrorum ſalus parum Curæ erat, Viros ſagaciores ſimul & cautiores, ſecundum artem praxin dirigentes Lithotomiæ præponebat.

Sed

Sed quorſum hæc omnia? Quinimo leges Anglicanæ pro nobis pugnant. Statutum enim eſt Henrici Octavi anno regni trigeſimo ſecundo, capite XL. paragraph. XI. ἀυτολεξεὶ his ipſis verbis.

In quantum Medicinæ ſcientia comprehenſive includit & continet notitiam Chirurgiæ, ut ſpeciem quandam Medicinæ particularem; Ideo cautum & ſtatutum eſt, ut quilibet e Corporatione ſeu ſocietate Medicorum *prædicta*, legitime electus & admiſſus per *prædictum* Præſidem, Cenſores, & ſocios Medicorum

de

de die in diem, tam intra Civitatem Londinenſem, quam per totum regnum Angliæ profiteri, practicare, & exercere poſſit Medicinæ artem & ſcientiam, in omnibus & individuis membris & partibus ſuis, &c.

Cum vero, ut cuilibet notum eſt, operatio hæc difficilis & periculo plena eſt, & proinde ut Medicus peritia ſimul & cautione ſumma opus habeat, neceſſe eſt, *amore Chriſtiano & languentium ægrotorum miſericordia* commotus, ea inter cætera quæ ipſemet circa ægrotos ſæpius obſervavi, typis bono publico mandavi.

Interim

Interim Benevolus Lector omnia & singula exploret, & judicium suspendat, & ita non dubitabimus, quin apud omnes peritiores arbitros gratiam aliquam merebimur, quo voto candidissime Lector, desino, & te longum vivere & valere opto.

Dabam e Musæo (in platea dicta Tregonvrhan-street) Londini 22 Feb. anno 1684.

de die in diem, tam intra Civitatem Londinenſem, quam per totum regnum Angliæ profiteri, practicare, & exercere poſſit Medicinæ artem & ſcientiam, in omnibus & individuis membris & partibus ſuis, &c.

Cum vero, ut cuilibet notum eſt, operatio hæc difficilis & periculo plena eſt, & proinde ut Medicus peritia ſimul & cautione ſumma opus habeat, neceſſe eſt, *amore Chriſtiano & languentium ægrotorum miſericordia* commotus, ea inter cætera quæ ipſemet circa ægrotos ſæpius obſervavi, typis bono publico mandavi.

Interim

Interim Benevolus Lector omnia & ſingula exploret, & judicium ſuſpendat, & ita non dubitabimus, quin apud omnes peritiores arbitros gratiam aliquam merebimur, quo voto candidiſſime Lector, deſino, & te longum vivere & valere opto.

Dabam e Muſæo (in platea dicta Tregonwhan-ſtreet) Lundini 22 Feb. anno 1684.

In Lithotomiam

Joannis Groeneveldii M. D.

Et Lithotomi Feliciſſimi.

Deucalioneos Lapides, nec ſecula Pyrrhæ
Nec Niobes ſaxum, Muſa referre cupit.
Sed miſeros hominum cruciatus, atq; dolores
Quas pœnas nunquam Siſyphus ipſe tulit.
Ut corpus redimas ferrum patieris & igne
Quo ſine nulla quies, queis ſine nulla ſalus
Hos ſecat, ut ſanet Gronfeldius, arte peritus
Intus qui tangens, in cute novit idem.
Cum ſcis ambabus manibus feliciter uti,
Dextera jam læva eſt, lævaq; dextra Tibi
Ambodexter eris, ne ſit fortuna ſiniſtra;
Sic Medicus fias, Lithotomuſq; ſimul.

Ej

Eja age, jam poſſit meus hinc Tibi calculus addi;
Zoilus ut nequeat rodere dente ſuo.

Vive din felix! tumulus Tua cum tegat oſſa
Talis erit, qualem non Ptolomæus habet:
Cum fato cedas, humano corpore famæ
Extracti Lapides ſint monumenta tuæ.

Succeſſus et Artis Tuæ Admirator
& oculatus teſtis cecinit

J. B.

In honorem Operis & Authoris.

Ne flores fructusue queat producere fundus
Obstat arena, lapis, calculus ipse vetat:

Felix agricola est lapides qui tollit ab arvis,
Crescat ut assidno sub bove lætus ager:

Gratior at nobis afflictis calc'lo, et arena,
Cum dextræ cedat jam Tophus, ecce, Tuæ!

Sic Tu μηχανικὸς θεὸς es mortalibus ægris
Sic Tu solus eris Magnus Apollo mihi.

Articulus Primus.

QUod ad Etymon attinet, ut Philosphus ait, Δεῖ πρῶτον ἐξετάζειν τὰ ὀνόματα, calculus itaque a calce nomen ducit, est enim corpus quoddam concretum, quod cum calcis instar sit in lapidem induratur, & apud *Græcos* λίθος, & affectus inde ortus λιθίασις dicitur, calculusque

luſque renum proprio vocabulo νεφρίτις vocatur, mutuata ſcilicet ab ipſis renibus appellatione, quos *Græci* proprio idiomate νεφροὺς vocant, & quamvis nephritidis nomine quilibet renum affectus intelligi poteſt, cum tamen magnitudine doloris cruciatuſque vehementia cæteros facile excedat, non immetito (Κατ' ἐξοχὴν) id ſibi ſuum ac proprium fecit.

Artic. II.

Artic. II.

EX præmiſſis itaque patet, ſub calculi nomine nos intelligere corpus durum in renibus potiſſimnm ac veſica in lapidis Formam Concretum.

Artic. III.

ANxie hic velle inquirere, an calculus ſit Morbus, an cauſa morbi, an vero ſymptoma, incaſſum foret: Quæſtiones enim meræ de nomine ſunt, & pro diverſo reſpectu, diverſimode reſponderi poſſet. Morbum

Morbum tamen dici vix posse putamus (reclamante licet Galeno) cum nulla sit prava partium dispositio, Sed partis dispostionem vel sequatur vel immutet.

Dicetur vero causa, cum obstructionem, vel exulcerationem, dolores immanes, similiaq; causare aptus natus sit, qui etiam, quoties excernitur, in symptomatum classem venire solet.

Artic. IV.

Subjectum calculi quod nanctus sit, omnibus in propatulo esse arbitramur, vesi-

ca

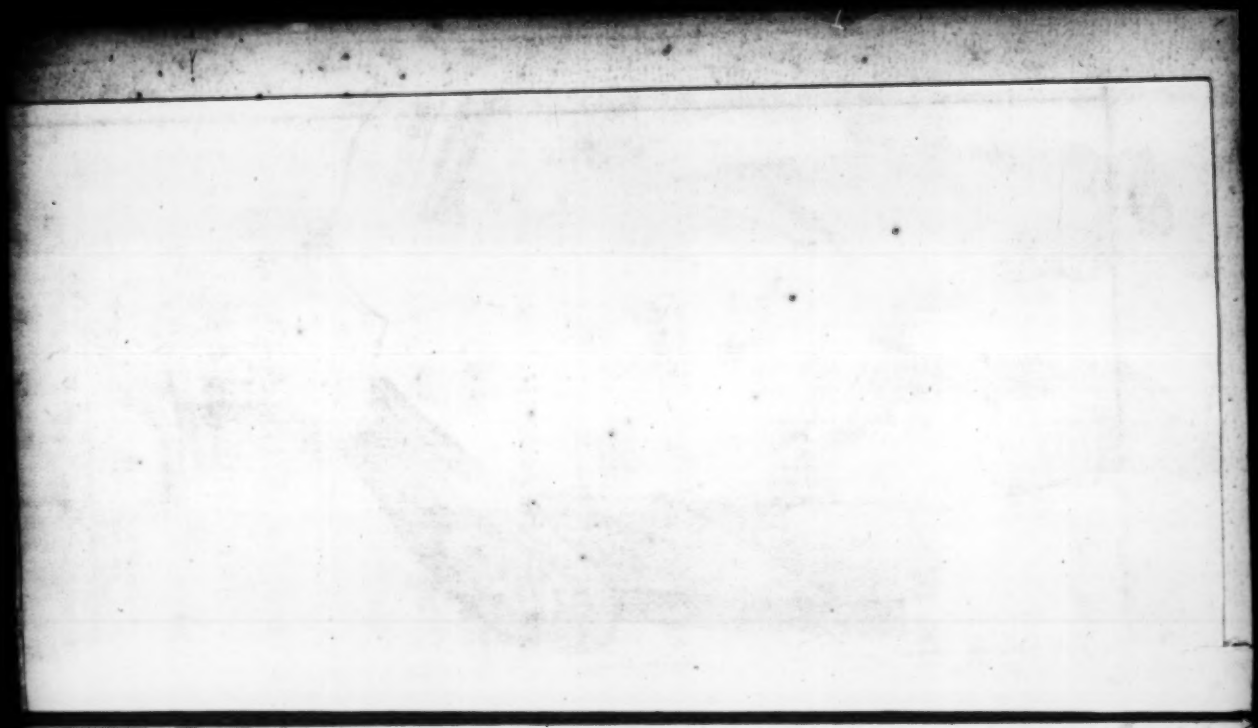

ca scilicet & renes, nisi cum natura deficit, & ut cum Philosopho loquamur, ἀμαρτήματα τῆς φύσεως sit, quale ut oculis quondam nostris *Amstelodami*, anno 1671 exhibitum fuit, ita auribus vestris hic referre non indignamur.

In Anatomia quadam corpus offendimus, quod vesica urinaria omnino carebat, nec Vir erat, nec femina (virili dum viveret vestitu semper incedebat, uti tabula aversa demonstratur, annos antequam moreretur, triginta sex agebat) in loco ubi pudendum debuit apparere, nihil habebat pudendi, ureteres erant illi

illi ſolito multo latiores, qui a renibus ad Umbilicum vergebant, ubi erat quædam protuberantia (epidermide privata) penis vulvæ-ve officium ſupplens, paulo inferius, extuberantiam habebat in formam dactyli, non tamen perforatam, globulumq; ab utraq; parte teſticularem, viriles ei testes inguinibus abſcondebantur, ſed hæc ἀπροσδιόνυσα.

Subjectum itaq; calculi ſunt veſica & renes, qui non ſecus ac ad id deſtinati uteri, lapillis imprægnati conſpiciuntur, quas demum graviſſimis ſæpe nixibus excludunt.

Sed

Sed hic quæſtio incidit an calculus duntaxat in ſinu qui ab ureteribus expanditur ejuſq; tubulis generetur, an vero in ipſo renum parenchymate?

Alterutrum negare vix poſſumus, quoniam, præter noſtram experientiam, non pauci magni nominis Viri, Euſtachius, Foreſtus, cæteriq; propriis id experimentis comprobarint; quorum loca, ne actum agere videamur, hic afferre ſuperſedemus.

Notandum tamen, calculum qui in propria renum ſubſtantia gignitur, ſi paulo grandior fuerit, abſq; dila

ceratione

ceratione in pelvim delabi non posse, cum carunculæ, quas processuum mammillarium nomine Anatomici indigitarunt, & per quas unus ipsis exitus patet, perforationes suas habeant tam minutas, ut vix capitis pilum admittant.

Quodq; de calculo renum diximus, idem fere considerandum venit circa eum, qui in vesica fit, duplicem nempe ei concedi locum, tum, ubi in mediis urinæ undis nascitur, in ipsa scilicet vesicæ cavitate, tum etiam in extremis ureterum finibus, intra duplicem vesicæ tunicam

cam, ubi e renibus minutulus delapſus & hærens quandoq; accreſcit, ureteres quippe dum non longe ab ejus collo veſicæ implantantur, priusquam in amplum abeant ad integri digiti latitudinem, duplicem veſicæ membranam perrepant, in quorum limitibus intra ipſam membranæ duplicaturam, calculus quandoq; perficitur, non fluitans ut in cavo, ſed veſicæ tunicis, quam firmiſſime ſæpe annectitur.

Artic. V.

INficiari tamen hic nolumus in aliis quoq; corporum partibus calculorum fœtus nasci, cum & ipsius Hippocratis Auctoritas pro eo pugnet, 5. Epidem. Histor. 25. & tot Clarissimorum Virorum experimenta & nostræ observationes idem evincant.

Joh. van Horne, piæ memoriæ, Anatomiæ & Chirurgiæ Lugd. Batav. qnondam Professor, nostra memoria atque etiam præsentia, e cerebro *Adami Stuartii* (qui cum

cum in vivis esset, Professor erat Philosophiæ) varios extraxit calculos.

Clarissimus Fernelius in pulmonibus diversæ duritiei calculos observavit.

In fellis vesicula hic *Londini* jam bis in Anatomica dissectione varios inveni calculos.

Nucis juglandis magnitudine calculum vidi mulierem per sedes ejecisse, quæ antea continua cardialgia oppressa fuerat.

D. Tolet, Chirurgus Parisiensis, refert se vidisse virum qui ante viginti annos calculum per umbilicum excreverat.

Ca-

Capivaccius, Paræus, Sennertus, Scaliger, Cæteriq; Viri Celeberrimi tales plurimas Curiosis Lectoribus ostendunt observationes.

Artic. VI.

IN assignanda calculi causa dissentientes admodum & contrariæ Medicorum reperiuntur sententiæ, sunt enim qui ad divina contemplationes suas erexerunt, & a primordiis creationis nostræ poenaque apostasiæ humano generi Superorum numine impressa lithiasis causam

ſam petere conati ſunt. Statuentes non mirum eſſe in terram reverti id quod ex terra ortum traxit :

Unde genus durum ſumus——

Ut cecinit Poeta metamorph. 1. *Fab.* VII.

Unde terrenæ conſtitutionis eſſe dicimur, & oſſa gerimus lapidibus conferenda duritie & ſoliditate, quale eſt os petroſum in organo auditus, item dentes quibus mediam inter ſaxa & oſſa naturam aſſignavit Creator ſapientiſſimus.

Communiſſima tamen & maxime recepta cum veterum, tum recentiorum ſen-

rentia est: calculi, qui nempe in renibus fit, causam so atq; unico renum immoder to, ac quasi aduren calo esse adscribendam.

Volunt quippe, crassa ill viscosa pituitosa atq; tartare ut vocitant, excrementa, qu materialem, (duplicem enim statuunt, materialem & eff cientem) ejus generatio causam præbere asserunt, pa latim exiccari, & tenuiorib ac humidioribus partib absumptis in speciem lapid converti, non aliter ac vide mus ex multis herbarum succis & mineralibus lapide medicamentosos & corros

vo

vos a chymicis & Chirurgis lento quodam calore & exhalatione excoqui.

Verum quantum difficultatis hæc opinio involvat, omnibus, quos non in totum occœcavit veterum opinio & authoritas, facile palam fit: An non in ſenibus temperamento frigidis, mulieribus phlegmaticis, frigidiori temperie imbutis, aliiſq; calculos generari, quotidiana docet experientia? Vid. Hipp. Sect. III. aphor. XXXI.

Inſtant porro: ſi viſcoſa & lenta materia fornacis calore in tam duram & lapideam materiam indurari poteſt

teſt, quidni materia viſcoſa in calculum P. N. calore in corpore indurabitur ?

Reſpondemus primo, an ullus mortalium tantum in ſuo corpore calorem, ac quidem fornacis, tolerare poteſt, qui, antequam talis viſcoſa materia in tam duram materiam compingatur, requiritur ?

Secundo : an idem calculo, qui urina ſubmergitur, obvenit quod lateribus, qui candentiſſimo exiccantur furno ?

Si a modico tantum calore gignerentur (uti quorundam eſt ſententia) aqua iterum ſolverentur, ſicuti videmus lutum, modico igne ſiccatum,

ſi

ſi humore iterum imbuatur, ſolvi.

Si a calore, febres exinde continuæ, ſymptomaticæ, habituales, ut ita dicam, & moraſ modeis ſequerentur.

Minime licebit in eo refugium quærere, quod tamen intenſus hic percipiatur calor, cum ille calculum non præcedat, ſed occaſionaliter ab eo oriatur, prout videmus in digito calorem a ſpinâ infixa, non autem ſpinam ibidem a calore fieri.

Artic. VII.

Velle hic varias illas tot dissentientium authorum opiniones recensere, superfluum esset; dum quidam a frigoris excessu (quamvis in corpore, partibusq; sat calidis) concrescere, & glaciei instar congelari calculum putent.

Alii ad asylum illud occultarum qualitatum confugiunt:

Quin & non nulli, qui ab hisce vocibus magis abhorrent, Spiritum quendam salinum, lapidificum, & urinæ naturalem terram volatilem,

ut

ut vocant, conſtringi, & ita ens quoddam novum, DUELECH Helmontio vocitatum, in renibus veſicave produci, contendunt, eodem plane modo, quo ligna, ſtirpes, animalia, aquis quorundam fontium immiſſa, in lapides converti dicuntur, & integras peditum equitumq; turmas (ſi hiſtoriis habenda fides) quibuſdam in locis, a ſpiritu quodam e terra expirato in ſaxa diriguiſſe teſtantur, dum interim non vident, ſpiritum illum lapidificum & penetrantem (ſi talis in urina detur) non tam in ea calculum producere, quam potius ip-

ſos renes reliquumque corpus lapidea natura imbuere, atq; adeo non ſecus ac in exemplo allato, in ſaxum mutare debere.

Nobis in præſens ſuffecerit paucula hic addere, & hujus rei cauſam ſimpliciſſimam, ac quam maxime intelligibilem (ſalvo interim rectius ſentientium judicio) breviter ob oculos ponere.

Artic. VIII.

NOtum eſt ex urinæ analyſi e variis eam concinnari partibus.

Præterquam enim quod magna

magna hic reperiatur aquæ copia, quæ urinæ baſin conſtituit, & bilis pars modica, aureum illum, ſeu potius corticis citri ſimilem colorem ipſi impertiens, quin & materia pituitoſa, ſuperficiei ut plurimum innatans, matulæque adhæreſcens, & coronam faciens, adeſt etiam præterea & ſalina & terreſtris quædam portio, quæ ex alimenti neceſſitate urinæ permiſcetur, ac ex ſapore & contentis ipſi ineſſe deprehenditur, inque omni urina naturaliter hoſpitatur.

Pars itaque hæc terrea craſſa & minus agitata (quam ma-

materialem calculi causam constituere volumus) cui & forsan ad majorem spissitudinem, salis modicum admiscetur, sive e viscerum chylificantium aut chymificantium aliqua labe, majore copia in corpore luxuriet, aut reliquis corporis partibus minus bene sit permixta, sive eadem ex nimia ipsius in assumptis ubertate (qua plurima alimenta scatere necesse est) in ventriculo non bene subigi aut secerni possit, indeque cum chylo per intestina transeat in venas, & cum sanguine per cordis ventriculos in arteriam aortam delata, emulgentem,

ut

ut vocant tandem ſubeat, ibi tum illa in minutiſſimis illius arteriæ ramulis extremis, aut carne iis proxima, vel ſi caruncula, papillarum in modum extuberantes egredi ad huc valeat, in tubulis aut pelvi ſubſiſtit, facile hæret, contiguum ac demum continuum evadit, & in exiguam primum particulam (quam cum Fernelio nucleum vocare licebit, & majoris calculi rudimentum eſſe cum eo credimus) ibidem abit, quæ deinceps, allabente magis ac magis ſimili materia, novoque pabulo, corticatim indies accreſcit, donec tandem intercedente

cedente nullo glutino, præter immediatum illum minimarum partium cum quiete contactum, fiat lapis, ex multis veluti laminis coagmentatus, non secus ac in cœparum putaminibus videre est, ut & in ipso lapide bezoar, qui ex multis quoque tunicis contexitur, & ita sensim augescit uti curiosis rerum indagatoribus constat.

Artic. IX.

ARenosa illa & calculosa renum constitutio, quam urget Fernelius & plurimi cum eo, qui in ejus castris

caſtris verſantur, ſi benigna interpretatione uti hic volumus, concedi quodam modo poſſet, intelligendo per eam non occultam quandam, & a cauſis illis manifeſtis diverſam (quam nonnulli fingere volunt) vim lapidificam, verum potius pororum, & forſan etiam vaſculorum minimorum, quæ in renibus ſunt & per quæ urina tranſcolari naturaliter debet, majorem anguſtiam, ſive ex primo ortu talem quis nactus fuerit, quo & hæreditariam calculi diſpoſitionem maxime referimus, ſive progreſſu ætatis per res non naturales vulgo dictas,

dictas, eam ſortiatur: credi enim facile poteſt, materiam illam minus mobilem & agitatam, cum craſſa omnino ſit terræque indolis, quoties meatus, per quos tranſitum ipſi patere neceſſe erat, anguſtiores offendit, facilius ſubſiſtere (hujus rei vulgare exemplum eſt in præparatione butyri, ubi ſola agitatione butyrum a ſero lactis ideo ſeparatur, quia butyri particulæ minus aptæ ſunt ad motum quam ſeri; talem quoque in muſto ſeparationem fieri ingenioſiſſimus Carteſius in princip. Philoſoph. part. IV. p. m. XIV docte admodum docet) tandemque

tandemque, progreſſu tempo-
ris eo quo diximus modo
magis magiſque accreſcendo
in plenum lapidem formari.

Artic. X.

DE lapide veſicæ, cujus generatio a prioris formatione haud differt, nulla nobis ſupereſt difficultas, niſi quod notemus, eum non ſemper in veſica ortum ducere, ſed quandoque renibus rudimentum ſuum debere.

Triennio abhinc nuper elapſo, a puero quodam *duos eduximus calculos*, & cum ulterius inquiſivimus an aliquis

in

in vesica calculus supereſſet, nullum invenimus: biduo poſt calculus tertius e vulnere erupit, continuis interea doloribus & inſomniis moleſtabatur puer, ita ut vomitu, febre continua, diarrhœa, & id genus ſymptomatibus affectus, tandem expiravit; Quem cum diſſectum inſpeximus, *pelvim renis dextri variis calculis invenimus impletam*, et ureterem, tenui cuidam inteſtino proportione ſimul & cavitate ſimilem, offendimus. Sed ad ſcopum, Calculus in tubulis aut pelvi, & nonnunquam minutiſſimus in ipſo renum parenchymate

mate concretus, ureteris canalem permeans, cum in ejus extremo intra veſicæ duplicaturam anguſtias illas perreptat, hærere quandoq; poteſt, ſuaq; præſentia cavitatem iſtam opilans, cum tenuiorum & lubricarum magis particularum tranſitum impedire vix queat, craſſiores retinet, auctuſq; ita veſicæ tunicis quam firmiſſime ſæpe annectitur, calculumque ſecundarium (ſi ita appellare fas eſt) in ea parit, idem fieri poſſe in ipſo veſicæ cavo credimus.

Si enim calculus renum minutus, ſic ſatis anguſtiorem

illum, quem diximus, tramitem subierit, in amplo detentus, quoties per urethram non ejicitur, ob continuam novæ materiæ appositionem, eo quo dictum modo augmentum suum acquirit.

Quod ad calculum vesicæ primarium, uti appellant, non est quod aliquid insuper addamus, cum eandem cum renum calculo & efficientem & materialem causam agnoscere, nec in ullo, præter subjectum differre, statuamus.

Subit tamen nonnullos admiratio, quo pacto in medio illo urinæ fluvio, cujus ope

ope diſſolutionem calculi promoveri potius debere putent, lapis formari queat (quo & forſan inductus Fernelius omne lapidis rudimentum a renibus derivat) ſed mirari facile deſinent, ſi unquam in maris fluminumve ripis, ubi continuus tamen aquæ eſt affluxus, tophos iſtos, & perfectos quandoque lapides, calculis qui in corpore formantur, haud diſſimiles, concretos viderint.

Artic. XI.

CAuſæ remotæ & mediatæ, quarum ope materia

teria calculoſa maſſæ ſanguineæ & renibus communicatur, ſunt intemperantia & victus ratio inordinata, nam ſola ingluvies, ut in pueris, ſufficit ad materiam calculi procreandam.

Non raro enim evenire ſolet, ut per illam, affluente per tot vaſa humorum copia, impletis ſupra modum glandulis, poriſque chylum deferentibus, obſtructis aut compreſſis, publica coctio detrimenta plurima capiat, aut colluvie corruptorum putreſcentiumque ſuccorum facta, lentarum febrium & contumacium affectuum aliorum in

meſen-

meſenterio ſtabulum deprehendatur.

Per hanc vero colluviem non ſolum totius corporis intemperies, ſed & mala organorum conſtitutio inducitur, materia calculi generatur, ventriculus debilitatur, ejus fermentum ſpirituoſum extinguitur, ructus acidi, fluctuationes & murmura ventris oriuntur.

Sub tali victu comprehenditur panis non bene fermentatus, neque mediocri igne in clibano excoctus.

Caſeus, qui difficulter concoquitur, ructus acidos & flatus copioſos generat, vix oſti-

ola chylo ex inteſtinis per lacteas venas trajiciendo data ſubintrat, obſtructiones parit, & ſanguinem lentore imbuit, ſale ſuo terreo calculum generat. Hoc effato, viris robuſtis, ſanis & aſſuetis, quorum res domeſtica vitam medicam non patitur, nullas leges impono. His potius (quia Τὰ ἐκ πολλῦ χρόνυ συνήθεα, κὰν ἦ-χείρωτῶν ἀσυνήθων ἐνοχλεῖν ἔιωθε, Hippocr. Sect. II. Aphoriſm. L. aut quia conſuetudo eſt altera natura) caſeos præſtantiores, Anglicos qui de Chidder dicti ſunt, Hollandicos, Helveticos, Sanenſes, & alios plures, habito moderamine, commendo. Caro

Caro bubula, ſuilla, caprina, quæ multum nitri in ſe habent, ſalita & fumo indurata, quæ difficillime coquuntur, & terreum chymum poſt ſe relinquunt.

Anates, anſeres, atque aliæ aves lacuſtres, quarum carnes ſuperfluitatum & excrementorum productrices ſunt

Hiſce adde omnia leguminа, olera cruda, triticum coctum, & oryza, niſi miſceantur incidentibus & detergentibus.

Ova indurata, pyra lapidoſa, tubera, corna, meſpila & ſimiles fructus craſſioris &

auſteræ naturæ, quia vias nimium coarctant, & ſuccum valde craſſum ſuppeditant. Aromata etiam acriora, ut: piper, zinziber, cubebæ, nec non ſinapi.

Inter potus genera, renum veſicæve calculum producere apta ſunt, cereviſia recens, lupulata nimium, nam ipſa alnus in labris amplis æneis cereviſiariis una cum lupulo cocta, atq; ubi exempta fuerit, per triennium glarea in cellis obruta, in lapidem durum, non injucundo ſpectaculo, convertitur, e quo potiſſimum cotes fiunt, quibus ad acuenda inſtrumenta anatomica utimur. Geſner.

Item

Item cereviſia dulcis, craſſa & non fermentata, aqua craſſa, paluſtris, e glacie aut nive liquata, exellenter ſapida, ni conſuetudo adfuerit, quæ loci naturam per quam fluit, arguit, vireſque mineralium, aluminis, ſulphuris, ferri, ſimiliumque ſecum vehit; & propterea non pro potu ſimpliciter, ſed medicato eſt habenda; Frigidæ potio a labore ſudanti eſt adverſa.

Vinum rubrum, turbidum, dulce moravicum, Hungaricum, Creticum, Jtalicum, Malvaticum, Hiſpanicum, in quibus tattarus ſalinus tam

tam amica ſocietate iungitur, ut fere nunquam illa deſerat, ſed omnia vaſa hnmani corporis permeet, renibus & articulis adhæreat, tophos calculoſque procreet.

In vino enim occurrit craſſior quædam ſubſtantia, quæ vaſorum lateribus tractu temporis adhæreſcens, tartarum dicitur, quod quia in vino rhenano magna copia reperitur, multum nocumenti illinc oritur.

Verum craſſius illud tartarum non ſolum calculum generat, ſed illud etiam quod ſupereſt in vino præter equam & tartarum, & ſpiritus

ſpiritus vocari ſolet a quo vinum omne ſuas vires accipit, quod exinde conſtat, quia vina Auſtriaca minus tartari contineant, quam rhenana, plus tamen noceant, neque hoc mirum eſt, quoniam ſpiritus vini nihil aliud eſt, quam tartarum in ſua principia reſolutum, conſtat enim ſpiritus hic pauco oleo, multo acido & ſale volatili, unde etiam ſpiritus vini tartariſatus longe potentior eſt ſpiritu ſimplici. Atque hinc etiam ratio petenda eſt, quare ſpiritus vini, & pleriqne potus generoſi, calculi productionem promoveant.

Artic. XII.

tam amica ſocietate iungitur, ut fere nunquam illa deſerat, ſed omnia vaſa hnmani corporis permeet, renibus & articulis adhæreat, tophos calculoſque procreet.

In vino enim occurrit craſſior quædam ſubſtantia, quæ vaſorum lateribus tractu temporis adhæreſcens, tartarum dicitur, quod quia in vino rhenano magna copia reperitur, multum nocumenti illinc oritur.

Verum craſſius illud tartarum non ſolum calculum generat, ſed illud etiam quod ſupereſt in vino præter equam & tartarum, & ſpiritus

ſpiritus vocari ſolet a quo vinum omne ſuas vires accipit, quod exinde conſtat, quia vina Auſtriaca minus tartari contineant, quam rhenana, plus tamen noceant, neque hoc mirum eſt, quoniam ſpiritus vini nihil aliud eſt, quam tartarum in ſua principia reſolutum, conſtat enim ſpiritus hic pauco oleo, multo acido & ſale volatili, unde etiam ſpiritus vini tartariſatus longe potentior eſt ſpiritu ſimplici. Atque hinc etiam ratio petenda eſt, quare ſpiritus vini, & pleriqne potus generoſi, calculi productionem promoveant.

Artic. XII.

Artic. XII.

PRæter cibnm & potum *reliquæ res* non naturales dictæ, calculi generationem promovent.

Non ſatietas, non fames, neque *aliud quicquam*, quod modum naturæ exceſſit, bonum. Hipp. Sect. 11. aphor. IV.

Nimia ſtudia & curæ huc quoque revocanda ſunt, Veneris denique immoderatus uſus maxime noxius eſt, dubitari autem poteſt qua ratione noceat; Ineſt enim nobis (ſecundum Hippocratem) ſalſum

ſalſum & *acre* &c: *quod* in nobis immodico uſu veneris acrius redditur, ita ut primum non tam copia quam viribus augeatur. Quod enim dulce eſt in ſanguine, ſeu pingue, partim cum ſpiritibus, partim cum ſemine conſumitur, quod autem reliquum eſt magis magiſque exacerbatur, atque ita ſeorſim magis exiſtens, vires ſumit atque nocet.

Hiſce adde motus immodicos ſtatim ab aſſumpto cibo; ſaltationes, equitationes, pugillationes &c. quibus borborygmi in ventriculo excitantur, concoctio impeditur, crudus chylus a ventriculo evocatur, calorque

calorque ad extrema pellitur.

Otium nec minus nocet, quam nimius corporis motus, vires corporis eo quasi suffocantur, retenta intus materia, unde videmus ignavos homines & pingueſcentes, illoſque qui vitam ſedentariam degunt, ſæpius calculos colligere.

Itinera hyemali tempore per loca nivoſa & alta, notum enim eſt iter facientes, imprimis ſine cibo aſſumpto, hyeme præcipue, in Bulimum incidere, variiſque poſtea obſtructionibus obnoxios eſſe.

Alvi fæces & urina retenta quæ plurimas cruditates in corpore

corpore cumulant, calorem obtundunt, noxios halitus producunt, ipſumque adeo calculum compingunt : hanc rem ex adverſo illuſtrat exemplum Hiſpanorum, qui magnam partem arenularum cum urina excernunt, & ob id neutiquam lithiaſi ſunt obnoxii. River. de calculo veſicæ.

Affectus animi vehementiores, imprimis triſtitia, ira, & metus.

Triſtitia ſenſim & paulatim vires diſſolvit, corpus refrigerat & ſiccat, concoctionem impedit, auſterum copiosius ingerit, humores noxios inducit. Ira

Ira febres accendit, bilem movet, & ſpiritus exagitat.

Metus vero acidum cnmulat, vires reſolvit, vitalemq; efferveſcentiam minuit. Boetius eleganter cecinit:

Gaudia pelle, Nec dolor adſit,
Pelle timorem Nubila mens eſt
Spemq; fugato Vinctaq; frænis,
Hæc ubi regnant.

Tandemq; etiam hæreditaria (hæreditario quaſi jure) ad generandum calculum diſpoſitio, ex ſemine & ſangnine materno derivata, quæ in facultatis expulſivæ imbecillitate, & potiſſimum

in

in nativo quodam ſanguinis vitio conſiſtit.

Aſtrologi haſce inſuper cauſas e Cœlo ex conjunctione nempe Saturni cum mercurio in domo octava petitas addere ſolent, qua natum infantem calculoſum eſſe prædicant, an vero aſtrorum ille influxus tantum in corporibus noſtris cauſare valeat, peritioribus æſtimandnm relinquimus.

Artic. XIII.

CAlculornm differentias ſi ſpectemus, variæ ſunt, & diverſimode diſtinguuntur ut pagina averſa demon-

ſtratur; ratione enim quantitatis.

Calculus { Magnus / vel / Parvus } dicitur.

Reſpectu autem coloris, ruber, flavus, cineritius, nigricans. Colorum hæc diverſitas dependet ab externa ejus apicum coeuntium figura, vel ab extranea materia ſimul petrificata, ut a pure, ſanguine, glutine ortum habet.

Reſpectu etiam figuræ, rotundus, oblongus (qualem e nobiliſſimæ Comitiſſæ hujus regni Filio, præſentibus aliquot

quot eximiis Medicinæ Doctoribus multum mihi honorandis, nuperrime eduximus) angularis, triangularis, quadrangularis, ad latera compreſſus, dici poteſt.

Superficies vero varie figurata, vel caſui, vel motui, vel vicinarum partium ſitui debetur, hinc rotundiores calculi veſicæ debentur, oblongiores vero ureteribus, aliqui etiam cavitatem pelvis renum exacte referre videntur.

Præcipuæ tamen differentiæ ſunt, quæ vel a ſubjecto deſumuntur, inde renum vel veſicæ calculi dicuntur, vel a

materia, quæ vel tenuior vel craſſior eſt, & quatuor gradibus aſcendit & ita diſtingui poteſt.

Vel enim { ſabulum, arenulæ, tophus, lapis } appellantur

1. Arenulæ ſunt quæ ſola magnitudine a calculo differunt, & in renum poris minutas formas recipiunt, quæ (ut ait Fernelius) mutuo adhæſu inter ſe colligatæ calculum coagmentant atque compingunt.

2.

2. Sabulum, quod ex arenulis cum muco coagulatis, ortum habet.

Tertio in loco ſuccedit tophus, qui calculi formam habet, & quamvis arenulis ſit major, eſt tamen mollior et magis friabilis.

Ultimo denique loco ſequitur calculus proprie dictus, qui lapis eſt ſolidus, durus, atque etiam perfectus.

Qui calculus ideo durior, ob majorem ſalinæ & terreſtris materiæ copiam compreſſiorem, & exactius petrificatam,

ficatam, mollior autem calculus e contra.

Artic. XIV.

SIgna calculi renalis pathognomonica licet proprie nulla dentur, ſed æquivoca ſint, aliiſque morbis communia, illa tamen quæ majori ex parte diagnoſin ejus faciunt, ex praxi ſequentia obſervantur.

1. Dolor circa regionem lumbarem fixus omnino & ſtabilis, obtuſus quidem, & gravantis ponderis ſenſum inferens, cum in ipſo renum pa-

parenchymate, obtuſiore utpote ſenſu donato, calculus ſtabulatur, at ubi in caput ureteris ſeſe inſinuavit, acutus, lancinans, omniumque crudeliſſimus.

Quinque jam annis circum circa elapſis, ægrotus quidam Iſchuria laborans, conſilium noſtrum imploravit (urinam nullam emittebat) niſi quod vomitu ſurſum excernebatur, (urinalem quoq; odorem expiratio præ ſe ferebat) quo continuato maxime debilitatus fuit, conſultis aliis non imæ notæ Medicis, multis remediis uſi fuimus, ſed fruſtra, vitam tandem cum morte

mutavit; corpus ejus cum diſſectum fuerit, pelvis renis dextri majori calculo fuit oppleta, cujus pars inferior, papillæ in modum protuberans, ureterem omnino obſtruebat; capiti ureteris ſinistri acutus calculus adeo exacte erat infixus ut renes utrique ſuo officio fungi neutiquam potuerint, atque adeo expiravit.

2. Spinam inflectendi difficultas, compreſſis ſcilicet diſtentiſque ejus nervis aut muſculis.

3. Calor lumborum moleſtus prorſum.

4. Stupor femoris crurisq; e directo, ob compreſſionem (a calculi grandioris pondere) muſculi, Ψόαι dicti, vel nervi in omnes crurum muſculos divaricati.

5. Teſticuli retractio e regione affecti renis, ob vaſorum (quæ a renibus ad teſtes vergunt) verſus ſuperiora adductionem.

6. Nauſea & vomitus, propter conſenſum ſcilicet renum cum ventriculo, qui fit

ſit non tam mediante, ut volunt, peritonæo, cujus membranam utrumque viſcus participat, quam quidem ob communem illum nervulum, a ſtomachico ſexti paris ramo, in propriam & interiorem renum tunicam implantatum.

7. Urina plerumque cruenta, laceratis apertiſque a calculi aſperioris attritione, venulis, per renis ſubſtantiam diſperſis, quin & quandoque, præſertim circa initia, tenuis, aquoſa, & parva copia prodiens, propter renis a calculo obſtructionem quoties vero per ureteres in veſicam demittitur,

mittitur, urinæ craſſæ, turbidæ & aquoſæ ut plurimum excernuntur.

8. Calculos per urinas excretos, ut & arenas (non quæ vaſorum lateribus adhærent, ſed quæ ſtatim matulæ fundum petunt) unde ægroti notabile levamen ſentiunt, inter præcipua ſigna re:enſeri vellem.

Sed quia tanta eſt ſimilitudo nephritidis cum dolore colico, ut non ſolum ſæpiſſime empiricum, ſed & Medicum rationalem falli contingat, diſtinctionis ergo hæc ſigna notari vellem.

Si

Si ſupra renes ſit dolor, non ad renes ſed ad inteſtina pertinet.

Dolor Nephriticus extrorſum vergit, nec ab eo loco unquam diſcedit, niſi cum tophus, e nido ſuo excuſſus, delabitur in ureterem:

Colicus vero ſæpiſſime peregrinatur, locum mutat, & per omnem inteſtinorum circuitum oberrat, inq; pectinem declinat.

Nephritici a ſumpto alimento melius, colici vero pejus habent.

Artic.

Artic. XV.

CAlculi, qui in veſica hæret, ſigna, hoc modo recenſet Hippocrates, lib. IV. de morb.

Ubi mingere vult, dolore affligitur, & urina paulatim fluit, velut in urinæ ſtillicidio, & eſt ſubcruenta, nimirum veſica a lapide exulcerata, & veſica inflammata eſt. Verum hoc ſignum inconſpicuum eſt, indicat tamen ſumma pars præputii.

Quandoq; mingit arenoſa.

Pudenda fricant & trahunt

hunt pueruli calculoſi.

Cum verò hæc ſigna aliquantulum ſint obſcura ea paulo fuſius cum aliis circumſtantiis & ſignis exponam, ut in caſu tam difficili veritas rei magis appareat.

1. In principio, cum calculus adhuc minor eſt, fit, ut calculoſus, excreta jam urina, obtuſiorem dolorem in glande ſentiat, qui dolor a glande per urethram vergit ad veſicam, eodem modo acſi ſtranguriam patereturr. Aſperitate enim ſua, quamvis calculus minor ſit, veſicæ tamen cervicem pungit, adeoque dolorem glandi infert, qui dolor a glande

glande revertit ad veſcam.

2. Calculoſus anteriorem virgæ partem fere ſemper, præcipue vero urinam redditurus, digitis fricat, comprimit, trahit, ac mulget, & hinc fit quod infantes calculoſi ſemper manum brachis admoveant, & vellicando membrum virile, dimidia fere parte ſolito longius faciant.

3. Si gravior ſit calculus, dolorem tunc gravativum ſentit calculoſus, acſi grave quoddam pondus infimo ipſius ventri ac inteſtino recto inter oſſa pubis incumberet, eaque

eaque deorsum deprimeret, dolorem patitur tunc præterea circa umbilicum, quia fundo suo per urachum umbilico jungitur vesica.

4. Si calculus meatum urinarium non omnino obstruit, natura ad expellendam urinam sæpius irritatur, sed frustra; aliquando effluit paululum; aliquando continuo nolenti volenti urina emittitur, dolore interim semper ægrum affligente.

5. Sursum elevatis pedibus, capite ad terram demisso, sæpius evenit, ut calculus

culus ad veſicæ fundum delabatur, urinaq; liberiorem exitum nanciſcatur.

6. Extra paroxiſmum videmus non raro calculo afflictum crura ſua tranſverſim complicare, eo enim modo calculus aliquo modo e collo veſicæ ſurſum elevatur, ita ut urina exitum liberiorem habeat.

7. Urina detenta, acris & ardens, præ doloris magnitudine, quam excitat, ſpiritus ad virgam allicit, ſicq; virile membrum in infantibus æque ac adultis, tenditur

ditur & erigitur, non ex venereo quodam appetitu & libidine, ut alias quis crederet.

8. Ex conſenſu ſphincteris ani & veſicæ, ob nervorum, quos ab uno ramo recipiunt communionem & colligentiam, *ſimultaneos deſidendi meiendiq; calculo afflictus habet conatus.* Sed irritationes illæ fruſtraneæ ſunt, & ſi quid excernatur, parum eſt, idque cum cruciatu; in infantibus ſæpius ſummus fit inteſtini recti prolapſus.

9. Calculoſi plerique continuo ſitiunt, & ſæpius multum potum

potum appetunt, quia, quamvis parum urinæ ſingulis vicibus excernunt, ob frequentem tamen ac crebram excretionem multum urinæ emittunt, & ſic ſerum ſanguinis abſumitur, quod natura quidem compenſare, adeoq; interiora viſcera in conveniente ſuo temperamento ac ſymmetria naturali conſervare ſtudet : ob continuos porro dolores, vigiliæ & inquietudines oriuntur, ſalſum in illis acrius redditur, ſanguinis etiam maſſa magis indies incaleſcit, unde multum ac crebrum refrigerium requiritur; aliquando etiam

Icterici, Hydropici, ſimileſq; affectus ſequuntur.

10. Ab opiatis aſſumptis melius ſeſe habent calculoſi, a diureticis vero potentioribus in pejorem vergunt intemperiem.

11. Hippocrates (aphor. 79. Sect. 4) veſicam calculo laborare ex urinis hoc modo judicat Ὀκόσοισιν ἐν ὕρῳ ψαμμώδεα, &c. Joh. Zechius in conſult. Med. libr. conſult. 58. per ψαμμώδεα intelligit ſabulum craſſum, cœnoſum excrementum (narium veluti mucum) matulæ fundo tenaciter

citer adhæreſcens, quod calculi majoris in veſica, & diu illic concreti ſignum eſt pathognomonicum.

12. Certum eſt cum digitum in anum puerorum intrudunt, vel catheterem per urethram in veſicam adultorum immittunt, & explorant ſæpius, calculus an ſit, vel quotuplex ſit, magnus an parvus, unus vel plures, multum enim intereſt Medico hæc exacte noviſſe.

Huc quoque cauſarum antecedentium conſideratio ſpectat, nim : temperamenti,

diætæ, quam habuit æger, ſymptomatum quæ ſubiit; ſine dubio enim crudelem fuit paſſus dolorem, ſi calculus ſit magnus, durus, & inæqualis, porro an ſacculo incluſi ſint calculi, & veſicæ membranæ cum eo adhæreſcant, cognitu quamvis ſit neceſſarium, difficillimum tamen, niſi cathetere vel digito inveſtigetur. Diagnoſticis itaque ſignis breviter hoc modo examinatis, ad prognoſtica progredimur.

Artic.

Artic. XVI.

PUeri, inquit Hippocrates 6. Epidem. maxime veſicæ; ſenes renum calculo magis ſunt obnoxii. Et aphoriſm. VI. Sect. VI. renum & veſicæ vitia in ſenibus difficulter ſanantur.

Lithiaſis a parentibus in ſobolem, primigenia ſeminis labe, omnem ferme, quamvis alioquin generoſiſſimam ſpernit eluditque medicinam tam prophylacteos quam curationis ergo adhibitam, unde Aretæus multo difficilius eſſe putavit, renes aut veſi-

cam, diſpoſitionibus calculi obnoxia, artis beneficio ab illis generandis impediri, quam uterum foecunditate luxuriantem a concipiendis foetibus.

Veſicæ calculus pharmacorum reſpectu curatu difficilior quam qui in renibus eſt; ſi vero chirurgiam ſpectemus, longe ſæpe facilior; aliquando tamen, doloribus ad ſpinæ muſculos extra vergentibus abſceſſu facto, illac calculos excretos, & ulcus conſolidatum fuiſſe, conſtat. Calculus vehemens & periculoſum eſt malum, inflammationes, exulcerationes, dolores atroces,

ces, vigilias, febres, urinæ ſuppreſſionem, aliaque graviſſima ſymptomata inferens.

Si calculus non ſit magnus ſed parvus, non in corpore cachexia, nec humorum ad calculum generandum magna copia, ſi non hæreditaria ad illum diſpoſitio, bona, contraria vero ſi adfuerint, mala exinde prognoſis haurienda eſt.

Si calculus ſit ſatis magnus & durus, æger operationi chirurgicæ, quamvis periculi plenæ, ſi ab eo liberari velit, ſeſe ſubjiciat, neceſſe eſt.

Quod ſi lapis ſit inconſuetæ magnitudinis & ponderis, qualem

qualem (ut pote hic delineatum videtis) in plurium præsentia eduximus e cadavere N. L. iuxta Nosocomium S. T. qui 19. uncias & tres drachmas pendebat, tales pro desperatis habendi sunt, & minime, dum vivunt, attingendi.

Qui calculum sive folliculo inclusum, sive solum, vesicæ membranæ tamen annexum in suo gestat corpore, in eodem prædicamento versatur, ut & senes debiles, pueri & infantes, minori ætate, sed infirmi.

E contra, si vires constent ægris, viscera bene sint dis-

posita,

poſita, calculus non ſit nimis magnus, quamvis ſint plures, implorato Dei auxilio, operatio animoſe aggredienda, & de ejus ſucceſſu bene ſperandum eſt.

Felicius & ſecurius ejiciuntur & extrahuntur calculi in mulieribus, quam in viris, quia brevem & amplum habent urinæ meatum.

Artic. XVII.

HIſce nunc, ad calculi theoriam facientibus, propoſitis & præmiſſis, pergimus ad illa, quæ ex praxi, curationis nempe fonte, tum ad

ad imminentem hoſtem avertendum, quam præſentẽm extirpandum afferri poſſunt.

In iis methodice peragendis, triplex nobis occurrit ſollicitudo.

Prima ut cauſæ, ad calculi generationem quovis modo efficaces, tollantur, atque ita ejus generatio & augmentum diruatur.

Altera, ut calculus jam genitus deturbetur.

Tertia denique ut ſymptomata, dolor ille immanis demulceatur, & mingendi difficultas, quæ ſocia hic adeſſe ſolet, propulſetur.

Hæc procurabuntur medicamentis

camentis ſelectiſſimis ex fonte diætico, pharmaceutico & chirurgico deſumptis.

Artic. XVIII.

IN præcautione laborandum primo, ut materia remota, diæta ſcil: artic. 11. & 12. inter cauſas dicta, ſedulo vitetur, & e contra victus ratio conveniens in uſum trahatur. Utendum igitur cibis qui ſunt facilis digeſtionis, parumque excrementi ſuppeditant, & attenuandi & incidendi vim habent.

Huic ſcopo accommodata ſunt juſcula vervecum aut caponum

ponum cum cherefolio, acetoſa, hordeo & ſimilibus, præſertim vere decocta.

Et ſi in morbo aliquo ſumma ſobrietas & moderatio, in hoc, adhibenda eſt,

Illud quod medium eſt, atque inter utrumque, probatur.

Quin & animi pathemata ſic moderanda, ut nullum ex illis exceſſu ſuo corpori noceat.

Artic. XIX.

PRogredimur jam ad materiam proximam, crudorum ſcilicet craſſorumq; humorum ſaburram, ex inordinata

ordinata diæta, aut alia quavis cauſa imprudenter in corpore genitam, quæ, ne ad renes delabatur, revellenda & evacuanda, quem in uſum catharctica exhibere utile erit, ut ſunt Manna, caſſia, dia prunum, &c.

Vomitus quoq; ſæpius iteratus conducit (maxime in iis qui comparati ſunt ad vomendum, quique magnas primæ coctionis cruditates perſentiunt) qui ſi ſponte obvius, nullo modo erit inhibendus, ſin ſecus, medicamentis ad hanc rem accommodatis utendum,

Eo enim Mediante noxius

in

in corpore collectus humor foeliciſſimo ſæpe cum ſucceſſu educitur, & ne ad renes irruat, protinus revellitur.

Si tamen quid iſtiuſmodi materiæ ad renes irrepſerit, confeſtim diureti corum ope excutienda erit.

Huic autem ſcopo prævalet Therebinthina, & ex ea parata Medicamenta. Amatus Lusitanus refert de monacho quodam, Nephritide & Arthritide maxime afflicto, qui ejus uſu ab hiſce morbis liber evaſit. Egregium ejus præparandi modum

modum ex Lev. Lemnio adfert Clariſſimus Beverovicius in ſuo de calculo tractatu.

Vinum album gallicum generoſum ignitis ſilicibus ſæpius affuſum, maxime materiam tartaream, antequam concreſcat in lapidem, e renibus expellit.

Quin & aquæ minerales, hic apud Anglos Tunbrigienſes, apud Noſtrates Spadanæ plurimum conferunt, quia incidente, attenuante, aperiente, diſſolvente, & abſtergente virtute ſunt præditæ.

Balneum aquæ fluvialis, corpore ad ultra lumbos uſq; ei immiſſo, arenularum eva-

cuationem, antequam litheſcant, promovet, maxime ſi pridie præmittatur cathartícum aliquod appropriatum, & eadem balnei die ſpecificum aliquod diureticum ſuſceptum fuerit.

Artic. XX.

ALter in curando ſcopus eſt ut calculus jam genitus deturbetur.

Proſpiciendum tamen hic bene, quod ſi calculus major in renibus hæreat, protrudendus omnino non ſit, ſin minor & in ſinu potiſſimum, excludendus quantocyus :

Protruſus

Protruſus enim grandior calculus in ureteres, atrociſſimo illo, qui comes ſequitur, dolore, motus ſæpe convulſivos & animi deliquia parit, adeo ut niſi dolor tam per intrinſeca remedia, quam fomenta externa cito mitigetur, æger quandoque pereat.

Antequam vero minor calculus deturbetur, præmittenda enemata, quæ vias, per quas ipſi tranſeundum eſt, emolliunt & lubricas reddunt.

Quem in finem HENRICUS. IV. Galliarum Rex ſæpius bolum aſſumpſit ex butyro recenti non ſalito, & ſaccharo candi mixtis, ſuperbiben-

do hauſtum vini oligophori:

Alii landant ol. amygd. dulc. vel olivar. caſſ. ex fiſtula ſuctam, & iuſcula pinguia largioni hauſtu ſumpta &c.

Clyſmata, malactica dicta (quæ vel ex herbis, vel radicibus emollientibus parantur (additis quandoque diureticis) vel ex puris oleis fiunt, ut ol. chamomill. lilior. amygd. dulc. &c.) ſummo cum levamine præſcribunt Medici: unde repetita injectione renalem dolorem mitigari voluit Avicenna.

Externe cataplaſmata, etiam ex emollientibus confecta, applicant, ut & varia fomenta

ex

ex ſimilibus parata, quibus refrigerantia connectunt, ne dolores intendantur.

Item ol. amygd. dulc. & ſcorp. cum ung. Alth. pro linimento adhibent.

Balneum quoque aq. dulc. cum herb. emol. additis iis, quæ calculum frangere dicuntur, efficaciſſimum ad vias relaxandas eſſe remedium, plurimis conſtat

Hiſce peractis ulterius medicamenta præſcribuntur lapidis motum juvantia, qualia ſunt omnia, quæ urinam movent, & proprie diuretica dicuntur, quorum ingentem catalogum cum apud Autho-

res reperire ſit, ejus recenſione ſuperſedere libet.

Addere tamen & his, metu doloris, anodyna ſolemus, atq; etiam, nequid incoctum in primis viis hærens ad renes deferatur, alviduca brevi antea porrigimus.

Quod ſi hæc methodus calculum jam genitum non deturbet, utpote in cæteris, ſic quoque in hoc caſu, extrema remedia erunt utenda, vomitorium nempe præſcribendum:

Hac enim ratione inferiora omnia quam maxime premuntur, quæ nullis medicamentis antea ſumptis, expelli poterant;

poterant; notandum tamen ſpecifica diuretica vomitoriis eſſeaddenda.

Artic. XXI.

IN grandiori calculo, cum protrudi eum non licere, ſupra dictum, quid faciendum ſit, dictu reſtat.

An in rerum natura dentur remedia quæ lapidem durum perfecte diſſolvant, multi diſputant, totiſque viribus ſtrenue inter ſe digladiantur.

Si calculus ſit friabilis, laxioris & mollioris ſubſtantiæ, ex muco & arenulis coagulatus, multiplici conſtat experi-

entia quod talis conteri atque diminui poteſt.

Matthiolus atque Dodonæus virgam auream hunc in finem maxime commendant chymici ſua ſalia, ut ononidis; milii ſolis, cortic. fabar. ut & ſal ex ovorum corticibus, ſal urinæ, calculi humani lign. junip. fraxin. ſal ſuccin. volat. &c.

Palmam omnibus præripere videtur illud quod ex millepedibus conflatur medicamentum de quo vide Hartmannum.

Spiritum nitri calculos humanos extra humanum corpus exiſtentes, facile ad multorum

torum admirationem comminuere, certiſſimum atque nobis experientia comprobatum eſt.

Si in ipſo ſemine & ſanguine menſtruo calculoſa diſpoſitio latitarit, præter diætam, cura non eſt ſuſcipienda pharmacis ullis. Totius enim ſanitatis fundamenta in prima conceptione quaſi ponuntur, & futuræ ſanitatis vel bona vel mala principia in fœtum derivantur.

Artic.

Artic. XXII.

ALteri indicationi ſatis fit, ſi dolor ille vehemens (hominum vera crux & tormentum) mitigetur, quod fere una opera præſtant remedia ad lubricandas vias ſuperius præſcripta, quæ tamen ſi fruſtra ſint, in atrociſſimo dolore ad narcotica confugiendum, ut: philon. roman. req. Nicol. laud. opiat. &c.

Contigit mihi adeſſe fœminæ annos ultra qnadraginta natæ, ſummum primo dolorem in lumborum regione, verſus

verſus pubem & inguina delatum ſentienti : brevi poſt mictio cruenta & purulenta ſequebatur, urinæ itidem ardor & ſtillicidium, dolor inter mingendum atrociſſimus, ſimultanei deſidendi mejendiq; conatus, imo feces involuntariæ aliquando effluebant; diu noctuque cum corporis jactatione vigilabat, inordinate ad interrogata reſpondebat : facies ferox, truculenta & oculi fixi aſtantium animos commiſeratione capiebant; ingraveſcente morbo (plurimis medicamentis, imo & narcoticis, in extremo tanquam caſu, ſæpius, caute quamvis ad-

adhibitis) ægra tandem defuncta eſt, quam cum diſſectam examinavimus, Veſicam urinariam fœtidiſſimo lentoque pure impletam invenimus, rubicundam porro & ulcere eroſam:

Ureteres vidimus ſolito carnoſiores, pure & calculis infartos, dexter quidem calculos quatuor, albidiores, majores, molliores, materiæ ſubſalſæ, viſcidæ & ſordidæ conjunctos; ſiniſter autem nigricantes magis, ſed duriores minimos in ſe continebat. Siniſtro vero in rene pus cruentum, plurimique exigui calculi, figura prædictis in ejuſdem

dem lateris uretere hærentibus conſimiles, contenti erant, ſed ad rem:

Magnas præterea turbas hic dare conſuevit in mingendo difficultas, cui fugandæ tum intus (ſed ſumma cum cautione) diuretica, tum foràs linimenta ex unguent. alth. ol. amygd. dulc. ſimilibuſque confecta, ut & fomenta & cataplaſmata huic ſcopo accommodata, adhibemus. Quin & ſi forte lapis veſicæ cervici impactus urinæ exitum inhibeat, ſupino decubitu, cruribuſque elevatis, & agitato corpore erit excutiendus, tandemque ſi nullus inde eveni-

at

at ſucceſſus immiſſo cathetere in veſicæ cavum erit repellendus.

Artic. XXIII.

Diæteticis itaque atque pharmaceuticis remediis jam breviter excuſſis, ſupereſt ut ultimum illud, ſcilicet chirurgicum jam exponamus.

Venæ ſectionem, ſi plethora, vel nimius ſanguinis æſtus adſunt, ex uſu poſſe eſſe ſtatuimus.

Cucurbitulas in regione lumbari poſitas, in dolore nephritico calculum unum vel

vel plures ad veſicam deri-vaſſe, experientia ſæpius ob-ſervatum.

Si veſicæ lapis major ſit quam ut expelli queat, nec defectu requiſiti ad id medica-minis reſolvi poſſit, ſi atroci-tas morbi nullis medicamen-tis ſuccumbat, tunc duriori nodo durus adhibendus eſt cuneus.

Circulatores plerumque enim omnes ridemus hic & empiricos, qui calculum ve-ſicæ medicamentis ore aſſum-ptis terere fabulantur : idem evincunt . literæ paucis jam elapſis diebus ad nos datæ.

I. G.

I. G. Eques Auratus

Ioanni Groenfeldio M. D.

S. D.

CUm mihi in mentem venit, cum quo mihi res impræſentiarum agenda eſt, viro nempe eruditione & experientia notiſſimo, confiſus ſpero, quod non me argues vel ingratudinis vel imprudentiæ, cum de ſalute filii ſollicitus eſſem, libentiſsime entm vellem, ita me movente paterno affectu

affectu & naturali στοργῇ ut qui Tyrannidem tantam ſubiit, modo leniſſimo ſanaretur, ideoque ſane ſpes mihi affulſit major, quod inveni quendam (qui Veſtras fuit, qui in Arthritide & hydrope curandis, & nuperrime quoque in comminuendo calculo, ſummus voluit eſſe myſta, ſola ſpe lucri, fractis omnibus pudoris repagulis, ahenea jam diu fronte fuit indutus) qui affirmavit intra viginti dierum ſpatium ſe potuiſſe frangere *& expellere calculum, per medicamenta intus aſſumpta, etiamſi calculus tantus eſſet, ut pugni magnitudinem excederet: ſed ah! quanta de ſpe decidi cum filio meo, cum fallacia & impudentia ignorantis*

rantis Empirici miſere fallebamur, & filius meus adhuc ſubit torturam calculi graviſsimam.

Ad Te itaque tanquam ad aſylum confugio, opem implorans veſtram, ut tentares an calculum in veſica concretum invenire poſsis, & ſi invenias, ut eandem adhibeas curam, quam (cum bono Deo) habuiſti, reſpectu fratris ejus Senioris, quem biennio abhinc per Lithotomiam a calculo liberaſti, & manet adhuc in perfecta valetudine.

Deum precor ut Reipublicæ bono Te diu velit ſuperſtitem eſſe & valere.

Noſtra

Noſtra Reſponſio.

Eximie Domine,

Accepi literas a Te 2 Martii $168\frac{3}{4}$. *datas quibus certior factus ſum de bona valetudine filij Tui, natu majoris (quem non ita pridem a calculo σὺν θεῷ liberavi) Sed me ſtatim dolor aggreſſus eſt, cum literis iſdem percepi, filium tuum juniorem eodem malo oppreſſum eſſe, quo prius ſenior afflictus fuit, quem*

Dominatione
veſtra me invitante) hodie viſitavi & calculum inveni, juglandem magnitudine excedentem, ſolidum etiam & confirmatum.

Quoad iſtum, cujus audacia fuiſti ſeductus, bene novimus Thraſonem eſſe vanum, & qui gloriari ſolet de rebus impoſſibilibus & extra ſphæram activitatis humanæ poſitis, nec erubeſcet de rebus etiamſi turpiſſimis.

Quod ad nos attinet, ut talem licentiam nobis nunquam aſſumemus, ita in aliis & contemnendam & ſupprimendam duximus.

Id

Id nobis aſtipulavit jure nobiliſſimus ipſe Galenus, Medicorum Princeps, qui aſſerit quod medicamentum integris viribus veſicam attingere non poteſt, atque ſi concedamus attingere poſſe, vis medicamenti infringitur tum amplitudine veſicæ, tum involucris & pituita multa qua circumvolvitur.

Itaque jam tandem ad ultima remedia progredimur, quæ ſi tentanda ſunt, exectio inſtituenda eſt (de qua vid. Paræum, Schultetum, Hildanum, Cornelium Celſum &c) diebus vero aliquot antea, victu corpus præparandum eſt, ut modicos ſalubreſque cibos & minime glutinoſos aſſumat, & inter hæc ambulandi exercitatione utatur, quo magis calculus ad veſicæ cervicem deſcendat, ut ipſe Celſus.

Cujus rei ubi fides eſt, pridie id corpus tenui victu nutriendum, & tunc loco calido curatio adhibenda eſt, quæ di-

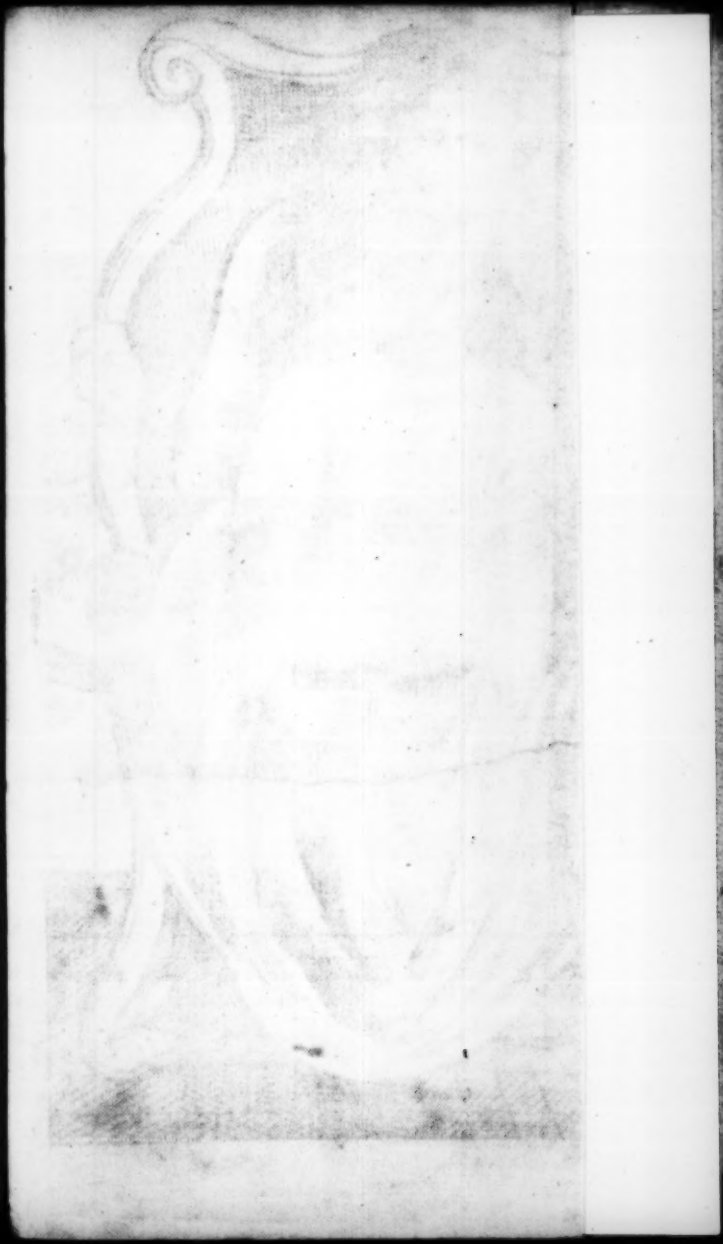

diverſis modis ordinari poteſt:

Primus apparatus vocatur minor, qui poſitionem ægri continet, & videtur αὐτοφία apprime exprimi, ut hac figura demonſtratur.

Omnibus itaque præparatis index & medius digitus manus ſiniſtræ in anum immittuntur, dextra manu venter inferior verſus veſicam deprimitur. (a violenta compreſſione hic ſummopere cavendum, hinc enim atrociſſimi dolores, inflammationes, immo ipſa gangræna)

Ex quibus evenit, ut in an-

guſtum compulſa veſica facilius calculus capi poſſit, quo capto in perinæo ſuper calculum fit inciſio, digitiſque, ſi minor ſit lapis extruditur, ſin vero major, hamulo extrahitur.

Minime feſtinanter hac in re agendum, ſed ita, ut quam maxime tuto id fiat, nam læſa veſica nervorum diſtentiones cum periculo mortis excitat.

SECUNDUS eſt Hildani, qui fit hoc modo: omnibus præparatis, Medicus catheterem, (non talem intelligo, quali ad urinam ſuppreſſam utimur, ſed qui ſulcum ſeu foſ-

foſſam habet vid. Paræum lib. 17. cap. 44.) in veſicam immittit ſuper calculum, tum novacula (qualis hic eſt delineata) media ſui parte obvoluta, inciſionem facit ad catheterem uſque, poſtmodum ſuper catheterem ſive itinerarium per vulnus conductorem immittit catheterem, ut virga ſit libera, extrahit, conductore, ſi ſit opus, vulnus dilatat, tumque per latus conductoris cochlearia immittit, extracto conductore, immiſſoque in anum digito, hamulo prehendit & extrahit Tortorem calculum, ſive integrum, ſive fruſtulatim,

ſi

ſi nempe major juſto aut tenerioris compaginis fuerit.

TERTIUS MODUS, quando modo præcedenti vulnus eſt inflictum, ſuper conductorem tenaculam immittit, quo extracto prehendit Medicus calculum, & ſic eum extrahit, quod locum habere poteſt, cum lapis hamulo extrahi nequeat.

QUARTUS operandi modus Lithotomia Franconina appellatur, ab Authore Petro Franco, qui fit hoc modo:

Inciſione præcedenti modo facta, circa extractionem calculi nihil molitur Lithotomus

mus, niſi calculus in vulnere compareat, ſed vulnus more ſolito ligat, poſt aliquot dies (niſi calculus ſua ſponte per vulnus excidat, quod ſibi in ſua praxi aliquoties accidiſſe dicit inventionis hujus Auctor Petrus Francus) calculum extrahere conatur, qui operandi modus locum debet habere, quando æger eſt valde debilis, ut judicat Hildanus.

QUINTUS Modus eſt cum calculus eſt tam magnus, ut per vulnus in collo veſicæ factum, tranſire non poſſit, niſi ſubſtantia membranea

branea veſicæ, vel ejus ſpincter lædatur: quod Author Petrus Francus non proponit, ut ipſum aliquis imitaretur, Sed in caſu tanquam deſperato, coactus precibus parentum infantis, in quo operationem inſtituebat, fecit.

Æger erat infans bimulus, qui calculum ovo gallinæ non minorem in ſuo gerebat corpuſculo (in adultis hanc operationem locum non habere vult notari Author) ſectionem inſtituebat in inguine & ſuperiore oſſis pubis parte, ut fere partus cæſareus fit, & ſic fundum veſicæ transfodiebat, & extrahebat calculum.

Infans,

Infans, quamvis maxime debilitatus, fuit reſtitutus, & vulnus ſanatum: tale Hildanus alibi in ſuis obſervationibus quoque commemorat exemplum.

SEXTUS & ultimus modus fit inſtrumento quod excogitavit Hildanus: facta eo modo (uti dictum) inciſione, immittit per vulnus ſuum inſtrumentum ſuper calculum, illud quando eſt immiſſum dilatari poteſt (inſtar inſtrumenti quod Speculum matricis vocamus) poſt dilatationem conatur Medicus calculum

lum apprehendere, apprehenſumque extrahere.

Pariſienſis ille Lithotomus, cui Collet nomen eſt, plurimos hoc modo ſatis feliciter ſecuit, ex cujus, ut & aliorum curioſa inſpectione tantum profecit Tractatuli hujus Auctor, ut hunc cum cæteris quoque Operationis modis aggreſſus fuerit, & adhuc quotidie peragit.

In foemineo Sexu, ſive ſit Virgo, ſive nupta, longe minori negotio, & citra ſectionem magnamve ſanguinis effuſionem, hanc operationem inſtituere et peragere licet : quia veſicæ

veſicæ foramen in pudendo ſtatim occurrit viſui, ſufficit ſolum catheterem immittere, & infra ejus ſulcum dilatatorium inſtrumentum indere, denique forcipe lapidem extrahere: Interdum tamen ob calculi nimiam quantitatem in veſicæ orificio parva inciſio facienda eſt, a qua nihilominus, ut & a nimis violenta dilatatione, periculum metuendum eſt, ne læſo ſpinctere, ſequatur involuntaria urinæ emiſſio.

Artic.

Artic. XXIV.

JAm ſequitur, ut, extracto calculo, agamus, qua ratione ſit regendus æger, non ſtatim ille in lectum erit reponendus.

Si valens fuerit corpus, nec magnopere vexatum, ſinere oportet ſanguinem fluere, quo minor inflammatio oriatur.

Tunc deſidere debet in ſemicupium, ita ut a genibus ad umbilicum aqua teneat (cætera veſtimentis circumdentur) quo ſanguinis hæmorrhagia ſiſtatur.

In

In corpore imbecilliori hæmorrhagia ſtatim ſiſtenda erit, agglutinanda aliquando cucurbitula & inguinibus & coxis, & ſuper pubem, ſi ſanguinis fluxus cohiberi nequeat, qui ſi cohibitus, æger reſupinus in lectum collocandus eſt.

Venter interim inferior ab umbilico ad lumbos, itidem & pudenda, oleis convenientibus paululum calefactis optime inungatur.

Vulneri linteolum duplex vel triplex, aſtringenti medicamento madens, imponatur; cannula aliquando vulneri immittitur, qua arenulæ & ſanguis extravaſatus poſtmodum com

modius expurgetur, per illam & ſipho quoque immitti poteſt, quo, neceſſitate urgente, vefica ſyringetur, ſicque continuo excernatur, quicquid præter naturam in ea continetur.

Si Lipothymia ſuperveniat, cardiacis removeatur, ægerque placide ad quietem reducatur, qui niſi obrepat, anodinis mitioribus promovendus.

Sicque, ſi vires ferant (hæc ipſa Celſus ῥηϑῶς tradit) interpoſitis viginti quatuor horis, balneum iterum ingrediendum, & pro virium conſtitutione in eo demorandum, ſi ſudor

ſudor aliquis erumpat, ſpongia detergendus erit.

Inter hæc ſi ſomnus blandior æqualiſque reſpiratio adſint, ſi lingua ſit madens & modica ſitis, & venter infimus ſedit, & mediocris cum modica febre dolor, curationem feliciter procedere, certum eſt.

Denique, quantum poſſibile eſt, & cibis & medicamentis allaborandum eſt, ut natura, quæ ſaluberrimum balſamum ſuppeditat, corroboretur, ſicque vulnus conſolidetur.

Artic. XXV.

OMnibus itaque, ad renum & veſicæ calculum pertinentibus hucuſque breviter deſcriptis, unicum ſupereſt, nempe modus eximendi calculum ex urethra, quem breviter deſcribemus.

Contigit aliquando, ut calculus exiguus e veſica excludatur, in urethram tamen illapſus, ibidem ſiſtitur, urinæque iter occludit.

Quo in caſu omnia remedia tentanda & applicanda, quæ apta nata ſunt calculum educere absque ulla inciſione.

In

In horum numero primo occurrunt medicamenta diuretica, emollientia, fomentationes, inſeſſus in balneum, qui ſunt relaxantis qualitatis, quorum ope calculum non infimæ quantitatis eduximus ex urethra ingenioſiſſimi admodum Viri, Equitis Aurati, & Regi a rebus caſtrenſibus Architecti.

Secundus modus eſt extenſio urethræ per flatum, ligando eam virgæ partem, quæ juxta pubem eſt, eodem modo, quo frequenti uſu fuit apud *Ægyptios*, urethra nem-

pe ita dilatata, liberior exitus calculo patet.

Tertius modus ſugendo efficitur, cum maximo conatu ſpiritum trahendo, lapis ſimul attrahitur.

Quartus modus eſt comminuendi calculum, ope tenaculæ & ſpecilli (de quibus vide Paræum, Hildanum, Schultetum) qui cum ſucceſſu ſæpius efficitur, ideoque maxime laudandus eſt.

Hæc vero ſi fruſtranea ſint, ultimo tandem fiat inciſio: inter Authores ſnmma diſputatio eſt de loco, in quo inciſio hæc facienda eſt. Qui-

Quidam eligunt partem lateralem, cavendo, ne inferiorem ſecando, fiat fiſtula; aliqui partem inferiorem, ne corpora nervoſa offendantur.

Quod ad nos attinet, utrumqne modum tentavimus, curam invenimus faciliorem, neque ullum ægris fuiſſe detrimentum, percepimus, cum inciſionem fecimus in parte nervoſa laterali: inciſione facta, calculus unco ſubtiliſſimo & tenerrimo educi poteſt.

Quibus jam peractis, vulnera poſt extractionem calculi (ſive veſicæ ſint, ſive urethræ) curanda ſuperſunt, de quibus abunde ſcripſernt Practici,

ctici, ideoque & ea impræ-
ſentiarum mittimus, & pedem
hic ultimum ſiſtere voluiſſe-
mus, niſi plurimum me ro-
gaſſet Typographus, ut traç-
tatui huic adeo brevi aliquid
adderem, quod utilitati ejus,
& bono publico inſerviret,
non didignatus ſum deſiderio
ejus additamento quodam ho-
mogeneo reſpondere

Artic.

Artic. XXVI.

MIhi itaque cogitanti & revolventi prædicta, nihil magis adæquatum, aut conſonum magis apprehendi, quam ut brevem aliquam veſicæ deſcriptionem annecterem anatomicam.

Cuilibet enim Lithotomo incumbit, ut ſubjectum operis ſui non ſolum ſit ei notum, & naturam illius generalem intelligat, ſed & omnes ejus proprietates, & quæ maxime ad opus perficiendum conducunt, ita nimirum ſuffragante Veſlingio his ipis fere verbis,

nec

nec audacia in opus tam arduum præcipitabit, nec metu trepidabit.

Veſicam itaque quod attinet *urinariam* in infimo ventre ſitam habemus, oſſe pubis, oſſe ſacro, & oſſe coxis circumdatam, in ea ſcilicet hypogaſtrii cavitate quæ pelvis nominari conſuevit, quod a natura ita comparatum invenimus, ut tenues ſeroſaſq; ſanguinis partes a renibus ad eam defluentes, reciperet, & tandem vel onere gravantes, vel acrimonia pungentes, expelleret.

Veſica hæc in maſculis ſita eſt ſupra inteſtinum rectum, & *collum* ejus eidem inteſtino

atque

atque etiam glandulis proſtratis annexum eſt; Figura ſua lagenam inverſam referens, utpote hic demonſtratur.

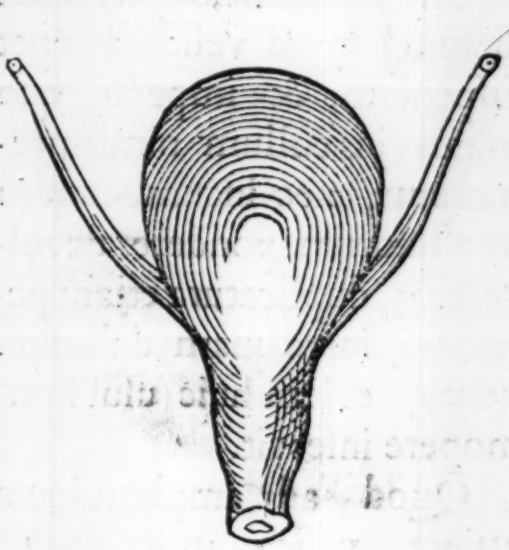

In foeminis ſuperjacet utero, cujus pars anterior vaginæ & oſſibus pubis alligatur.

Liga-

Ligamentum a fundo veſicæ porrigitur ad umbilicum, cui inſertum eſt & annexum, (apud Anatomicos Urachus dictum) quod veſicam tenet ſuſpenſam, & impedit, quo minus ejus collum nimis premeretur, nec incumbentium inteſtinorum pondere devolveretur, duplicatura etiam peritonæi, intra quam delitescit veſica, eidem huic uſui ſummopere inſervit.

Quod ad amplitudinem attinet, veſica, urina vacua, non excedit pugni magnitudinem in adultis, ſed cum urina repleta eſt, grandior fit, ita ut aliquando, violentiori diſtentione

tione in ſuperiori parte oſſis pubis deprehendatur.

Anno nuperime elapſo, non procul a Londino in oppido Depthfordia (vulgo Depthford) juxta Greenvicum, puerum vidimus, qui tantam urinæ ſuppreſſionem habebat, ut veſica illius ad umbilicum proxime pertingebat, & venter tumebat, ut in gravidis fieri ſolet. Urina ſupra modum oppreſſa, tandem exitum violentum ſibi fecit (eo loco ubi carnoſa urethræ valvula eſt) in ipſum ſcrotum, cujus membranæ poſt maximam diſtentionem tandem fuerunt diſruptæ

& ſic eadem via urina continuo adhuc effluit.

Lithotomus hic velim obſervet, cum Lithotomiam minori (ut dicimus) apparatu ſupra digitum adminiſtraturus eſt, quod quando veſica evacuata eſt & corrugatur, facile digitis (in anum immiſſis) fundum veſicæ una cum calculo ad collum ejus protrudere poteſt, & ſic calculum ſine ullo periculo poſt factam inciſionem educere: Sed vulnus in fundo veſicæ vel parte ejus membranea mortale eſt (Κύστιν διαχοπέντι θανατώδες. Hipp. Sect. 6. aph. 18.)

18.) ob conſenſum ſcilicet nervorum : vix unquam ad ſanitatem reducitur.

In homine unica tantum naturaliter reperitur veſica ; Riolanus tamen cum aliis obſervat duplicem ſe inveniſſe veſicam, vel ſaltem ſepto intermedio diviſam. vid. Bauhin. in Theatr. Anatom : lib. 1. cap. 31.

Quod ad ſubſtantiam veſicæ attinet, partim membranoſa partim carnoſa reperitur, mirabili Dei (Summi illius Opificis) fabrica, ut illius fundum etiam & totum corpus nervoſum extendatur, multnmque urinæ contineat,

&

& beneficio partis muſculoſæ contrahatur iterum & corrugetur.

Collum ejus muſculoſum eſt & fibrarum ope (ad inſtar ſphincteris) veſicam aperit & occludit, & impedit ne involuntarie urina effluit: In viris longius, anguſtius magiſque incurvatum eſt; in foeminis vero brevius, amplius & magis rectum reperitur.

Iuxta ejus ſphincterem duas natura produxit glandulas (*proſtatas dictas*) quæ etiam veſiculæ ſeminales appellantur, in quibus poſt perfectam elaborationem ſemen virile repoſitum

ſitum eſt, atque uſui neceſſario reſervatur.

Lithotomi eſt harum partium ſummam cautionem habere, Sphincteris ſcilicet & veſiculárum ſeminalium. Læſo enim ſphinctere in poſterum fiet involuntaria urinæ emiſſio; læſis etiam glandulis ſeu veſiculis ſemi riis, in futurum forſan ſterilis erit, & ad generationem ineptus, licet à calculo liberatus.

De tribus veſicæ foraminibus, ingreſſui & egreſſui urinæ dicatis, de venis & arteriis (ab hypogaſtricis) de nervis *in collo veſicæ*, ab oſſe ſacro, &

a nervorum ſexti paris conjugatione *in corpore veſicæ*, nihil dicere hic volumus, de iis enim accurate ſatis ſcripſerunt Anatomici, ad quos Studioſum Lectorem mittimus, nos tantum ea obſervari hic voluimus, quæ Lithotomis imprimis obſervanda ſunt, hoc ſolum ſtudendo, ut quæ neceſſaria & maxime utilia ſint humano generi, compendioſe divulgare poſſimus: quod ſi aliquid vel omiſſum, vel circa aliquod erratum fuit, humanis erroribus ſubjecti ſumus, nec dubitamus, quin omnes ingenui præſentis ætatis Viri condonent, & vel ipſi aliquid

quid perfectius producant, vel posteris emendandum relinquant. Horatianum illud coronidis loco ponam.

——*Si quid novisti rectius istis,*
Candidus imperti, si non his utere
(mecum.

Postscriptum.

CUm Typographus tractatum hunc typis mandasset, & perfecte compleviſſet, ab ingenioſis quibusdam hujus Civitatis viris, nobis relata eſt hiſtoria Viri vere digniſſimi, τῦ μακαρίτȣ, *Thomæ Adams*, Equitis Aurati, Aldermanni, ac quadraginta annis abhinc circum circa elapſis

lapſis Prætoris hujus Civitats nobiliſſimæ, qui annos octoginta duos agebat antequam moreretur.

Vir erat ſummæ quidem moderationis & temperantiæ, qui, ne in publicis qnidem conventibus, ut fideliter accepimus, per quadraginta vel quinquaginta annos, non exhauſit uno tempore plus quam libram vini gallici rubri, & concludebat omnia cum hauſtu vini Hiſpanici.

In quotidiano & uſu domeſtico quolibet mane exhauſit poculum plenum cereviſiæ lupulatæ ſaccharo commixtæ

Per multos annos, quibuſ-

dam temporibus dolorem ſenſit in urinæ excretione circa perinæum, raro guttatim & cum acrimonia urinam emittebat.

Paucis ante mortem horis nullum habebat mingendi deſiderium, nec ullum patiebatur veſicæ diſtentionis dolorem.

Ad dormiendum tandem admodum propenſus fuit, acſi narcotica aſſumpſiſſet, & ſic intra viginti quatuor horarum ſpatium vitam cum morte mutavit Vir ille admirandæ quidem patientiæ & gravitatis Senator, Civitatis hujus magnum decus & oraamentum. Obiit

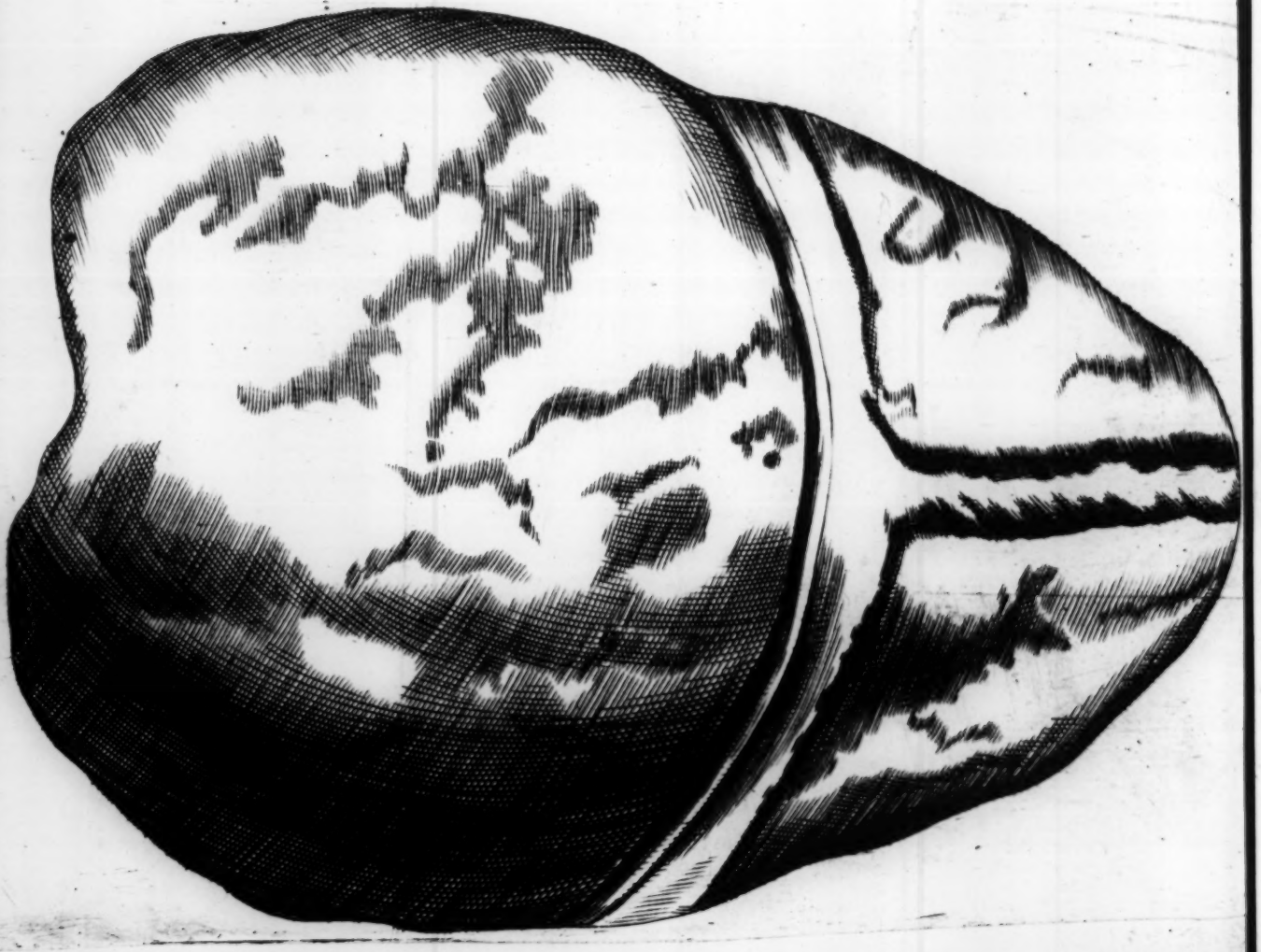

Obiit viceſimo quarto Februarii.

{ *Ætat. ſuæ.* 82. / *Æræ Chriſtianæ* 1667. }

Poſtquam diſſectus erat a Chirurgo notiſſimæ experientiæ Do. Hollier, veſicam invenit urina vacuam, ſed calculo (pyri majoris figuram repræſentante) inuſitatæ & incredibilis magnitudinis impletam, viginti quinq; unciarum ponderi & dimidiæ (*a*) reſpondentem cujus delineationem hic apponendam curavimus

(*a*) Hæc ad pag. 70. immediate poſt primum paragraph addantur ad hæc verba: *Minimo dum vivunt attingendi.*

ravimus. Canalem habebat calculus ab ea parte inferiori, quæ inteſtinum rectum ſpectat, per quem tranſitus liber urinæ patuit.

Curioſa inſpectione, ſumma etiam obſervatione non indignum videtur, quod canalis hic ortum ſuum duxit non procul ab illo loco, ubi uretheres implantantur veſicæ, juxta ejus collum, urina quippe ab uretheribus deſtillans hunc ſibi paraverat canalem.

Nos etiam opinamur, urinam hunc ſibi canalem feciſſe, cum primum minor fuit calculus, nec prorſus tamen abnuimus, quin proceſſu tem-

poris

poris canalis hic exactior & amplior redditus fuit ab urina, (calculoſa materia imprægnata) juxta notiſſimum illud;

Gutta cavat lapidem non vi ſed ſæpe cadendo.

Sic enim liberum ſibi fecit tranſitum ad ipſam uſque urethram, canalis enim formam habet ſemicircularem, in medio etiam circa partem deſcendentem novus alter prorumpebat canalis, & per hanc viam urina libera ad urethram vergebat, atque excernebatur, abſque ullo fere incommodo aut pœna graviori.

Hujus canalis cavitas adæquata fuit Venæ cuivis majori

ſecundum longitudinem in medium diſſectæ, utpote delineatione priori oſtenditur.

Hiſce jam præmiſſis, quæ puram putam Hiſtoriam ſpectant, proximum eſt ut cauſas ſcrutari conemur, quibus veritas, quæ in fundo latitare ſolet, clarior emergat, & oculis magis appareat.

Primo itaque opinamur cereviſiam illam lupulatam ſaccharo commixtam, quam per quinquaginta annos quolibet tempore matutino largiori | auſtu affumpſit, cauſam fuiſſe calculi ad tantæ magnitudinis inſtar excreti.

Quod

Quod ad dolores illos attinet, quos aliquando paſſus eſt & quales ſtranguria afflicti ſubire ſolent, a calculo habuit, ſed longe illi fuiſſent vehementiores, & quidem intolerabiles, niſi ab illius canalis beneficio (quaſi Θεοῦ ἀπὸ μηχανῆς ſubſidio adjutus) auxiliatrices & obſtetricantes opes ad urinæ faciliorem excretionem habuiſſet, immo certo certius, niſi hic adfuiſſet, multis antea annis diem obiiſſet.

Cur tandem in ſoporem inciderit, ambigimus, cauſam tamen ejus concipimus quod ſanguis ejus, vel forſan quod

quod ſerum nimis craſſum fuit, unde ordinaria ſeri ſecretio & colatura in renibus, non ut antea effici potuit, ſed potius revertens, cerebri ſubſtantiam meningumq; poros, ſuo pondere premens & gravans, ſomnolentiam in ipſo exitavit (uti novimus illud frequenter accidere ab humoribus aqueis pituitoſis, & frigidis) unde ſpiritus animales antea ſatis agiles, dein vero torpidi minuſque mobiles, in ventriculis cerebri detenti, vicinoſq; nervos diſtendere non valentes, ſoporem pepererunt, ſicq; fractis viribus, vitam cum morte commutavit.

Hæc

Hæc itaque ſunt, quæ a *Guilelmo Adams*, Equite Aurato, Filio Senatoris piæ memoriæ, nobis exhibita fuerunt, conceſſa etiam poteſtate, ut libello huic noſtro affigerentur quæ una cum inſculpta admirandi illius calculi delineatione fieri curavimus in perpetuam rei & Viri digniſſimi memoriam.

FINIS.

MVSEVM BRITANN

Errata Typographi incuria ſic Corrigenda:

IN Epiſt. ad Lectores pro ſecundem lege ſecundum, Exploraret a calculo. leg, exploraret pro calculo, p. 4. l. 6. leg. cauſare, p. 17. l. 13. leg. ſpina, p. 32. l 6. leg. calculi. p. 40. l. 16. leg. enim, p. 48. l. 5, 6. leg. arenulæ ſabulum, p. 52. l 9. leg. infixus, p. 66. 8. leg adhæreſcant, p. 73. l. 2. leg, diætetico. p. 76. l. 14. leg Luſitanus, p. 42. l. 9. leg, ingratitudinis, p. 96. l. 1. leg. Veſtra Me invitante Dominatione, p. 45. l. 5. leg, Mercurio. p. 5. l. 10. l g, obſervantur. p. 12 l 1 l g. Capivaccius pag. 34 l 12 poſt ἀσυνήθων l g ἧσσον. pag 59 p 7 l g. calculoſi ibid m l 11 lo gius p 67 l 14 leg prophylaxeos p 75 l 7 leg ut ſunt p. 89 l g. foris.

Advertiſement to the *Bookbinder*, how to place the Cuts.

The Monſter between	pag. 4. & 5.
The Table of Stones between	43. & 45.
The Great Stone between	70. & 71.
The Chair between	98. & 99.
The Hand and Inſtrument	100. & 101.
Sr. *Thomas Adams* Stone	130. & 131.